

Štempíhar mlajši.

Gluma v jednom dejanji.

Spisal G. Belly,

preložil

V. Eržén.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnila „Národna tiskarna“.

1881.

O S O B E :

Léskovec, voditeľ šoli na kmetih.

Ernestína, njega hči.

Mišják, pomóžen učiteľ.

Kričáj, voditeľ glumáčem.

Debelják, (Štempíhar mlajši), glumáč.

Júrij, postrežnik.

Cênka, hišna.

Igra se vrší v mestu ob železnej cesti na Slovenskem.

Sôba v gostilni. Na sredi in na obéh stranéh vrata.

Prvi prizor.

Cenka (stépa namizni prt), Jurij (snaži suknjo).

Cenka: Ali si v sobi številka štiri izmenil zavése?

Jurij (čemerno): Hm!

Cenka: Skrbi, da stare pridejo v perilo.

Jurij (kakor zgoraj): Hm!

Cenka: Pač res, za vse mi je imeti skrb, povsodi mi je obračati oči, sicer je vse narobe. Ali si bil uže šel imena tujcev naznanit?

Jurij (prikíma).

Cenka: Danes si pa kaj malo zgovoren!

Jurij: Hm!

Cenka: Morebiti si bolan?

Jurij (odkíma).

Cenka: No, ali ti je primrznil jezik?

Jurij (začne žvižgati ter še silnejše krtači suknjo).

Cenka: Uže vem, nekaj se ti je najbrž zmedlo, kaj ne?

Jurij (kakor zgoraj).

Cenka (stopivša k njemu). Jurij, ne draži me preveč! —

Jurij (gre na nasprotno stran, žvižgajoč in dalje snažeč suknjo).

Cenka: Zadnjič ti rečem: vêdi se kakor vsak razumen človek, drugače —

Jurij (svojo jezo prikrivši se nasmehne): Gledite si no! Ona bi me rada karala! To je uže od sile! Ona naj bi kaj očitala meni — ta bi pač bila lepa!

Cenka: Imaš li ti morebiti kaj meni?

Jurij (naglo): Imam, in sicer prav mnogo, če ne bodeš huda.

Cenka: Res, zelo sem radovedna.

Jurij: Oj, saj dobro veš, kaj mislim! — Samo ne hlini se toliko, kakor da si vsa nedolžna.

Cenka: Prebedast si mi sè svojim abotnim govorjenjem.

Jurij: Prebedast, prebedast! Se vé, ti bi želela, da sem bedast, gluhi in slepi! Toda, ne pomaga nič, kar vidim, vidim.

Cenka: In kaj neki vidiš?

Jurij: Vidim vsak dan, kako je gospodična Cenka z vsem svetom preprijazna, a za ljudi moje vrste se niti ne meni.

Cenka: Prava hišna ima z vsacim gostom biti prijazna in nobednega ne sme zanemarjati.

Jurij: Resnica, gostov ne gre zanemarjati, ali Bog vedi koliko prijaznej z njimi biti ti tudi nij treba.

Cenka: V tem oziru imava vsak svoje nazore in misli.

Jurij (pikro): Šploh pak še nikjer nij pisano, da ravno mora biti. Če se stvar mej nama razdere, ne dé tudi nič, in meni gotovo ne bode posebno žal! Kajti, samo če pomolim roki skozi okno, dobodem deklet na vsak prst po deset.

Cenka: Ne branim ti. Stori kar hočeš in imej nevest, kolikor se ti jih ljubi!

Jurij: Začniva pri pekarjevej Urški. Ta je moja, samo da jej mignem. Gospodinjiti umeje izvrstno, ter ima tudi svojih —

Cenka (zbadljivo): Štirideset let.

Jurij: No, no, le ne staraj mi je toliko — ona ima svojih petnajst sto goldinarjev dote v gotovih novcih.

Cenka: Zakaj ne rečeš rajše petnajst tisoč —

Jurij: Drugič, niti Reza, ki služi pri starej barónici, nij, da bi jo kar tako zamétal, ona —

Cenka: Škili, da je človeka skoraj groza, gledati jej v obraz.

Jurij (razžaljen): Prosim, ne grdi mi je. Ta ženska je obče prav ljubeznjiva, a tudi njene oči niso toli napačne, kakor se vidijo tebi.

Cenka: Nič te je ne bodi sram; privoščim ti jo rada iz vsega srca. Da bi vendar uže prišel, ta-le gospod (pokaže na leva vrata), zdaj bi se mu hotela kazati še posebno prijazno.

Jurij: Najbrž misliš, da bi me to bolelo? — Kako moreš pač biti tako neumna!

Cenka: Želela bi znati, kaj je ta človek! Na prvi pogled se mi je videl nekako nenavaden; ko je prišel —

Jurij (posmehljivo) Naposled utegne biti še kakšen grof, ali sicer kaj visocega!

Cenka (jezikavo): Na vsak način je precèj višji od kacega boréta tvoje vrste. Uže je tu! —

Drugi prizor.

Kričaj. Prejšnja.

Kričaj (brkast mož z visocimi črevlji, imejoč okolo štirideset let. V roci nosi bič. Glas njegov je hripav in zapovedujoč): Kje je moja suknja? Nehčem čakati do pojutršnjega dne. — Pomozite mi, da se oblečem!

Jurij (mu izroči suknjo ter mu jo pomaga obleči): Ravno sem vam jo bil htel prinesti.

Kričaj: Človek ima biti v vsem gibčen in hiter. Kdor nij tak, nij za rabo. Včeraj sem odpotoval od svojih ljudij, danes mi je tukaj urediti svoje stvari, jutri hočem biti zopet doma. Kakšno je kaj to mestece?

Cenka (zase): Ta gospod je najbrž potujoč trgovec. (Glasno.) O, prav dober kraj.

Jurij: No, za silo se uže še prebije tod.

Kričaj: Bogata okolica, kaj ne?

Cenka: Zeló bogata.

Jurij (zase): Naposled celó namerava sem priseliti se. (Glasno.) Ej, premnogo bogastva ne najdete tukaj.

Kričaj: Še danes pojdem k županu.

Jurij: Z njim nij nič, posebno čuden mož je.

Kričaj: Kako to? — Upam, da bode z ljudmi moje vrste ravnal drugače, nego sicer z domačini, kaj?

Cenka: Župan je vrlo prijaznjiv gospod; od njega sme zahtevati vsak, česar hoče.

Kričaj: In ta pravi —

Cenka: Jurij ne ve ničesar!

Jurij: Jaz naj bi ne vedel? —

Cenka: Ej, ne govori mi!

Jurij: Boljše vem od tebe!

Cenka: Prav nič ne veš! (Čuje se zvonec.)
Brigaj se rajše za goste. Številka dve te zove.

Jurij (odhajajoč zagrozi poluglasno Cenki):
Čakaj, uže še prideva vkupe!

Tretji prizor.

Kričaj. Cenka.

Kričaj: Čuden dečko to!

Cenka: Ima večkrat svoje muhe, in potem
kar iz trte izvije kaj, samo, da se prepira z manoj.

Kričaj: Morebiti je malo ljubosumen, kaj?

Cenka (sramežljivo): No, časih —

Kričaj: Tega mu nij zameriti! (Gledajoč
Cenko.) Prijetno in živahno dekletce! — Koliko
ima let? —

Cenka: O svetem Jurji bode imel —

Kričaj (jej seže v besedo): Ej, po ónem ne
vprašujem. Vedeti želim samo, koliko let imamo
mi, dušica!

Cenka: Še ne dvajset.

Kričaj: Pravšna starost, toda za moj obrt
je uže prekasno. Vzdvignimo roko malo k višku —

Cenka (vzdvignivša jedno roko): Ali tako?

Kričaj (motreč roko): Dobro, prav dobro.
Toda prepozno! Škoda, morebiti bi se bilo kaj
dalo narediti.

Cenka (zase): Kaj neki misli?

Kričaj: Kdaj pride zdaj prvi osobni vlak v ta kraj?

Cenka: Vsak hip ima prispeti.

Kričaj: Pričakujem nekoga, s katerim sva se bila pismeno dogovorila, da se snideva tukaj. Nov član moje družbi, izredno spreten človek! — Radoveden sem, ali dojde točno. Če kdo vpraša po meni, naj se brž pošlje v mojo sobo!

Cenka: Dobro, toda jaz niti ne vem, kako je gospodu ime?

Kričaj: Kaj? Meni? (Zase.) Aha, deklič me še ne pozna! Nij še imela prilike občudovati me; nij me še videla stati na glavi. No, nič ne dé. Vse to se lahko še zgodi, samo če se zmeniva z županom. (Glasno.) Gospod, katerega pričakujem, bode vprašal po necem „voditelji“. Tisti gospod „voditelj“ sem jaz. Zatorej pazite, da se k meni pošlje takoj!

Cenka: Skrb mi bode, da se vse izvrši po vašem ukazu.

Kričaj (jej povzdigne obe roki k višku): Škoda, škoda! — Tako prijeten obrazek, toliko krasne ročice, takšna vitka rast! — Toda, zdaj je uže prepozno! —

Četrty prizor.

Jurij. Prejšnja.

Jurij (prišedši skozi srednja vrata, zase): Ali zopet!

Kričaj: Da sem preje izvedel zanjo! Zdaj je zamujeno!

Jurij (zase): Kako jej razteza roki.

Kričaj (proti Juriju obrnen): Tudi mladec nij napačen! Prsi vèn!

Jurij: Čemú?

Kričaj: Prsi vèn! — Glavo nazaj! (Udari Jurija s pestjo po prsih, da poslednji kar nazaj odleti.) — Močne prsi, čvrste mišice! — Dal bi se porabiti za plesalca, telovadca, Indijanca! Toda, prepozno je! — Ali nijsmo nikoli sedeli na konji, kaj? Nigdar se učili jahati, hej?

Jurij (zbeغان): Ne-e! (Zase.) Ta je pa gotovo pri vojaškej nabornej komisiji.

Kričaj (Cenki): Zategadelj ne pozabite, dušica! — Takoj pošljite k meni!

Cenka: Ne, ne, bodite kar brez skrbi!

Kričaj: Potem lahko prinesete v mojo sobo liter vina, toda pazite, da ne bode kakšen cviček!

Cenka: Dobro, gospod.

Kričaj (spredaj hodeč sem ter tija, zase): Kadar bode to gotovo, pojdem k županu. Mislim,

da mi ne bode stavljal nobednih zaprek, nego da mi rad dovoli v tem mestu nekoliko igrati. E, kaj! Janez Nepomuk Hipolit Kričaj je doslé še vsacega župana navadil plesati, kakor je godel on. Slavni voditelj družbi najizvrstnejših evropskih glumačev in umetelnih jahačev nedvomno doseže tudi tukaj vse, česar si želi. (Odhajaje Cenki.) Da mi ga ne pozabite poslati t a k o j! (Otide skozi vrata na levici.)

Peti prizor.

Jurij. Cenka.

Jurij: Česa da ne pozabiš?

Cenka: Imaš li vse vedeti?

Jurij: Cenka, bodiva si zopet prijazna in dobra.

Cenka: Preveč si mi uže nadležen.

Jurij (grozeč): Cenka! Jaz si izberem pekarjevo Urško!

Cenka: Čestitam! (Otide skozi srednja vrata.)

Jurij (sam): Ako bi Cenka le ne bila tako trmasta! — Ta gospod tukaj (pokaže na levo) je pa sicer smešen burkež. Čemu neki je hvalil moje prsi in mišice! — Čisto nič mi ga nij bilo moči umeti! — A-a! Dobili smo novih gostov!

Šesti prizor.

Leskovec in **Ernestina** (vstopita skozi srednja vrata. Vsak njiju nosi svojo potno torbico). **Jurij**.

Leskovec (star, sivolas in zelo natančen mož): Ali sva prišla prav, v gostilno „k zlatej opici“?

Jurij: Prav, gospôda, prav ste prišli. (Vzame obe potni torbici ter ji nese v sobo na desnej.)

Leskovec: Kaj se ti zdi, Ernestina, ali nissem imel vrlo dobre misli, ko sem pisal novemu gospodu pomožnemu učitelju, da se tukaj snidemo? Obiskala sva po dolgem času lepó zopet jedenkrat teto Avrelijo, in na poti domov nama je bilo to mestece kaj malo v stran. Porabivša to krasno priliko, sva zatorej prišla sem, da se uže tukaj osobno seznaniva z novo imenovanim pomožnim učiteljem ter da z njim potujeva proti domu, kar bode vsekako kratkočasnejše. Svojemu prihodnjemu tovarišu imam marsikaj povedati o našem kraju; poučiti mi ga je, da bode vedel, kakšni so tam ljudje, kakšne razmere sploh. Kakor se mi je poročalo, je novi gospod učitelj Mišjak zelo zanesljiv, ponižen ter dobro svet in njega potrebe poznajoč človek. — Na stara leta mi preobilno poučevanje res dela precejšnjo preglavico, in zelo uže trebam dobrega pomočnika. Nadejem se, da

v njem dobodem izvrstnega podpornika pri izvrševanju svojega težavnega šolskega poklica.

Ernestina: Veste kaj, oče! Jaz si domišljam, da je novi gospod učitelj visok mož, s plavimi lasmi.

Leskovec: Ve dekleta ste čudne stvarice! Samo, če kdo zine kakšno besedo o kacam mladenci, uže vam nij družega v mislih, nego: ali je velik ali majhen, ali so njega kodri plavi, ko stanjeve bôje ali črni, ... in tako dalje; večni Bog vedi, kaj še vse!

Ernestina: To so zeló važne stvari, oče!

Leskovec: Kakšen je novi učitelj, gospod Mišjak, niti sam ne znam! — Želim vendar iskrno, da bi njega notranja vrednost bila takšna, kakor si jo mislim.

Jurij (se vrne z desne): Ako je gospôdi drago — sobe so uréjene.

Leskovec: Zaradi naju dveh si ne napravljajte nikacih sitnostij, ljubi moj, kajti tukaj ostaneva najdlje do jutri zjutraj. — Res, opomni me vendar, Ernestina, kaj sem neki hotel brž vprašati?

Ernestina: Ne vem, oče!

Leskovec: Domislil sem se. Prijatelj, ali vam je kaj znano, kdaj prihaje v to mesto dnevni osobni vlak?

Jurij: Prvi je bil prispel uže zjutraj, drugi pak ima biti vsak hip tukaj, če uže nij.

Leskovec: Dobro, dobro! — Skoraj gotovo, da ne rečem prav gotovo, pripelje se s tem vlakom mlad mož, kateri se bode tukaj oglasil in po meni vprašal. Prosim vas zatorej, da mu blagovolite pokazati mojo sobo. Kaj meniš, Ernestina, ali nij najboljše, da novega gosta pošljejo naravnost k nama v sobo?

Ernestina: Se vé da, oče.

Jurij: Ali po kom bode vprašal óni gospod?

Leskovec: Misleč, da naju v tej gostilni uže dobro poznajo, ter da sva tudi uže vsem nanzanila njega prihod, menim, da bode kar kratko vprašal po „voditelji“. — Kaj se ti zdi, Ernestina, ali nij res, da bode najbrž takoj zahteval, naj ga odvedó k „voditelju“?

Ernestina: Na vsak način, oče.

Leskovec: Zatorej, gospoda, želečega iti k svojemu „voditelju“, napótite, da pride v mojo sobo.

Jurij: Zgodí se, kakor ste mi naročili!

Leskovec: Pojdiva, draga Ernestina! (Oba otideta na desno.)

Jurij (gre za njima, nesoč Leskovčev klobuk ter palico).

Sedmi prizor.

Mišjak (sam, pride skozi srednja vrata; bojazljiv ter neokreten človek).

Tukaj mi bode videti svojega prihodnjega voditelja prvič v svojem življenji. Kar nekako tesno mi je pri srci. In kako bi mi ne bilo! Prvikrat sniti se z neznanim možem, katerega mišljenja in nazorov niti ne poznam, res nij kar si bodi. Samo, da bi ta ostareli vzgojevatelj mladine ne bil preosoren in prestrog z manoj. Takšno vedenje bi mi uže na prvi hip sapo zaprlo, in zmedlo bi moje misli, da bi na vsa njegova vprašanja odgovarjal nepopolno ali celó napačno.

Osmi prizor.

Mišjak. Cenka (vstopi pri srednjih vratih, nesoča steklenico in kozarec).

Mišjak (zase): Ta ženska je najbrž tukaj v službi, ka-li?

Cenka (zase): Česa neki hoče ta človek?

Mišjak: Ali bi mi ne vedeli povedati, dek—, gospodična, jeli najdem v tej hiši gospoda, katerega pričakujem, to se pravi, kateri je bil tako prijaznjiv, da me je pozval semkaj, namreč gospod—

Cenka: Voditelj, kaj ne? — Njega iščete vi?

Mišjak: Prav pravite? Ravno po njem sem vas nameraval vprašati! Jeli uže tú?

Cenka: Je, in naročil mi je, da gospoda, kateri se bode zdaj pripeljal z vlakom ter se v naši gostilni oglasil, brez odloka odvedem k njemu.

Mišjak: Dobro! Toda, nekoliko bi se vendar rad še prej osnažil, da —

Cenka: Kar z manoj idite! Onemu gospodu voditelju je videti, kakor da se mu zeló mudi, zatoorej ne gubiva časa po nepotrebnem!

Mišjak: Ali vendar bi želel —

Cenka: Prosim, pojdiva. Obleko si lahko malo poravnate v prvi sobi, dokler vas grem jaz gospodu naznanit.

Mišjak: No, če mislite —

Cenka: Stopite le naprej!

Mišjak (otide skozi leva vrata).

Cenka (gredoča za njim): Če se ne motim, se ga celó boji.

Kričaj (od znotraj): Noter, le noter!

Deveti prizor.

Jurij (sam, pride z desne).

Tako, ta dva sta pospravljena. Še jednega menda pričakujeta. Če zatoorej povprek računam,

da v darilo dobodem od vsake osebe desetico, in potem óni dve desetici, kateri mi vselej pokloni debeli gospod davkar, ki zdaj stanuje v sobi številka dve — mislim, da vendar ne bode ta pot umazanejši nego druge krati — imel bodem vsega vkupe: deset in deset — to je dvajset in — (na tihem premišlja dalje).

Deseti prizor.

Jurij. Debeljak (pride skozi srednja vrata. Obleka mu je nenavadna; okolo vratú ima zavezano veliko rudečo ruto; na glavi nosi rujav klobuk itd. Pod pázuho drži nekaj v robec zavezanega).

Jurij (računajoč): Zatorej, dvajset in pet —

Debeljak: Hej, fant!

Jurij (se ozre): Česa želite?

Debeljak: Kakšna je to gostilna? —

Nikjer nij živega krsta, da bi mu človek kaj naročil! Kaj tacega res nijsem vaje!

Jurij: Izvolite li, da prinesem vaše stvari in —

Debeljak: Takšne vrste napotja ne vlačim za saboj. Za umetelnika, kakeršen sem jaz, bi to bila velika sramota. Nam je treba imeti vedno nekakšno prostost v tem oziru. Jaz vsaj sem se privadil temu.

Jurij: S čim vam li morem postreči?

Debeljak: Mož, kateri si lahko šteje v svojo srečo, da me je pridobil za svoje podjetje, novi moj voditelj, odredil je to gnezdo, a v njem to kolíbo, da se spoznava tukaj osobno. Upam, da me vendar nij semkaj pozival zastonj. Na mojo vero, kaj tacega bi ne bil vajeu.

Jurij (zase): Ahà, ga uže imamo. To je tisti, o katerega prihodu me je obvestil óni stari tuji gospod. (Glasno.) Ako iščete gospoda voditelja, vam povem, da je uže tukaj; nij davno, odkar je bil prišel, in takoj je tudi vprašal po vas.

Debeljak: Tako je prav! Tako sem vajeu jaz! Peljite me naravnost k njemu.

Jurij: Prosim, da se potrudite kar tu sem (pokaže vrata na desnej). Notri stanuje —

Debeljak: Dobro!

Jurij: Ali mi imate za zdaj še kaj naročiti?

Debeljak: Nič!

Jurij (dalje računajoč): Zatorej, dvajset in deset je trideset. K temu pride še tukaj deset, bode štirideset. (Na prste štejoč otide skozi srednja vrata.)

Jednajsti prizor.

Debeljak, pozneje Leskovec in Ernestina.

Debeljak (si poravna zavratno ruto): Le moško stopimo pred svojega novega voditelja! Prvi vtis je največ vreden! (Se približa desnim vratam, a ravno ko hoče potrkat, prideta iz svoje sobe Leskovec ter Ernestina.)

Leskovec (govori proti Ernestini obrnen): Kaj meniš, ljuba Ernestina, ali bi ne bilo dobro, da zopet jedenkrat povprašam, je li došel naju novi tovariš?

Debeljak (glasno): Prihranite si ves trud, kajti on stoji pred vami.

Leskovec (okrenivši se, začudeno): Kaj vi ste —

Debeljak: Tisti, kogar ste pričakovali. Tako je.

Leskovec: Srčno mi bodite zatorej pozdravljeni! — Ali ste moje pismo resnično dobili?

Debeljak: Dobil ter brzo odpotoval, želeč vas tukaj najti ter z vami potovati k vašim ljudem, kateri bodo v kratkem strmeli nad mojo učenostjo!

Leskovec: Upam, da vam bode všeči pri meni.

Jurij: S čim vam li morem postreči?

Debeljak: Mož, kateri si lahko šteje v svojo srečo, da me je pridobil za svoje podjetje, novi moj voditelj, odredil je to gnezdo, a v njem to kolibo, da se spoznava tukaj osobno. Upam, da me vendar nij semkaj pozival zastonj. Na mojo vero, kaj tacega bi ne bil vaje.

Jurij (zase): Ahà, ga uže imamo. To je tisti, o katerega prihodu me je obvestil óni stari tuji gospod. (Glasno.) Ako iščete gospoda voditelja, vam povem, da je uže tukaj; nij davno, odkar je bil prišel, in takoj je tudi vprašal po vas.

Debeljak: Tako je prav! Tako sem vaje jaz! Peljite me naravnost k njemu.

Jurij: Prosim, da se potrudite kar tu sem (pokaže vrata na desnej). Notri stanuje —

Debeljak: Dobro!

Jurij: Ali mi imate za zdaj še kaj naročiti?

Debeljak: Nič!

Jurij (dalje računajoč): Zatorej, dvajset in deset je trideset. K temu pride še tukaj deset, bode štirideset. (Na prste štejoč otide skozi srednja vrata.)

Jednajsti prizor.

Debeljak, poznejše Leskovec in Ernestina.

Debeljak (si poravna zavratno ruto): Le moško stopimo pred svojega novega voditelja! Prvi vtis je največ vreden! (Se približa desnim vratam, a ravno ko hoče potrkati, prideta iz svoje sobe Leskovec ter Ernestina.)

Leskovec (govori proti Ernestini obrnen): Kaj meniš, ljuba Ernestina, ali bi ne bilo dobro, da zopet jedenkrat povprašam, je li došel naju novi tovariš?

Debeljak (glasno): Prihranite si ves trud, kajti on stoji pred vami.

Leskovec (okrenivši se, začudeno): Kaj vi ste —

Debeljak: Tisti, kogar ste pričakovali. Tako je.

Leskovec: Srčno mi bodite zatorej pozdravljeni! — Ali ste moje pismo resnično dobili?

Debeljak: Dobil ter brzo odpotoval, želeč vas tukaj najti ter z vami potovati k vašim ljudem, kateri bodo v kratkem strmeli nad mojo učenostjo!

Leskovec: Upam, da vam bode všeči pri meni.

Debeljak: Ahà — potem je najbrž izučena za kaj višjega, na primer na vrvi ali na trapecu. (Z roko pokaže k višku.)

Leskovec (na tihem vpraša Ernestine): Umeješ li, kaj govori?

Ernestina (takisto): Ničesar, oče!

Debeljak: Razven svojega pravega posla znam tudi izvrstno plesati. Ako vam bode drago, gospod voditelj, naučim vašo ljubeznjivo hčerko nov prekrasen ples, katerega sem izumel sam. Sestavil sem ga bil v tri-osminskem taktu.

Leskovec (vedno bolj čudeč se): Lepo hvalo na vašej izrednej prijaznjivosti!

Debeljak: Poznejše se naučimo tudi nekoliko izmišljenih plesov!

Leskovec: Če vam bode drago, zakaj ne. (Vstanši.) Ali ne bodete odložili svoje obleke? Mora vam uže gotovo biti malo teška, izlasti debeli vaš plašč! Prosim, kar v naju sôbo pojdite in pustite tamkaj vse, kar vam ravno ne rabi.

Debeljak (se vzdvigne): Prav pravite. Potem pak moram tudi še kaj jesti, ker sem uže silno gladen.

Leskovec (odhajajoč reče na tihem Ernestini): Takšnega si res nijsem mislil.

Ernestina (takisto): Niti jaz ne.

Leskovec (zmajujoč z glavo): Ples v triosminskem taktu! — Hm, hm! (Vsi trije otídejo skozi desna vrata.)

Dvanajsti prizor.

Cenka, Jurij (vstopita na sredi).

Cenka: No, za zdaj še bodi, odpustim ti. Toda, nigdar več mi nemaš biti ljubosumen.

Jurij: Nikoli več se ne pripetí kaj tacega, Cenka!

Cenka: Zdaj uže vem, kaj je.

Jurij: Kdo?

Cenka: I kdo neki? Naš gost, katerega prijatelj je prispel nedavno z osebnim vlakom.

Jurij: Ahà, tisti gospod „voditelj“, nij res?

Cenka: A kakšen „voditelj“, tega vender ne veš.

Jurij: Ne, to mi nij znano.

Cenka: Poslušaj zatorej. Povedal je bil, da se z nekom snideta tukaj.

Jurij: Istina, in meni je še posebno naročil, naj njegovega znanca, kadar pride, pošljem takoj k njemu.

Cenka: To je bil naročil meni!

Jurij: Ne, meni!

Cenka: Po tem tacem obema. Mladi gospod je res prišel ter mene vprašal —

Jurij: Tebe ne, temveč mene!

Cenka: To bodem vsaj vedela; mene je vprašal.

Jurij: Ti uže tako hočeš vedno prav imeti! Mene je vprašal, in jaz sem mu pokazal, kam ima iti.

Cenka: A jaz sem ga odvedla k voditelju v sobo. V prvej sobici je malo počakal, da sem jaz potrkala in odprla vrata — ali kaj zagledam? Voditelj je sredi sobe stal na glavi, in sicer tako mirno, kakor da je okamenel. Od samega strahu sem skoraj zavpila; toda on se mi je nasmijal ter mi dejal: „Kadar bodem sè svojo družbo najbolj večjih glumačev in jahačev v vašem mestu imel svoje umeteljne predstave, videla bodeš marsikaj znamenitejšega, nego li je bilo to“.

Jurij: Ali je mogoče!

Cenka: „Zunaj je mladi gospod, katerega pričakujete“, rekla sem še vsa prestrašena. „Kar notri naj pride“, mi odvrne on, „to je nov ud moje družbe, katerega hočem odtod vzeti soboj“. Potem sem tujega umetelnika spustila v sobo, a sama sem bila vesela, da sem mogla zopet vèn. Kaj takšnega še nijsem nigdar doživela!

Jurij: Kdo bi si tudi mislil, da se ta stari tepec še postavlja na glavo, in da se mu obče ljubi uganjati take burke, ko je vendar uže z jedno nogo skoraj v grobu.

Cenka: Ali zopet blêdeš? Saj nij star. Mož je ravno v najlepših letih.

Jurij: Kaj še! Takšen sivoglavec v najlepših letih!

Cenka: Sivoglavec? Niti jednega sivega lasú ne najdeš na njegovej glavi.

Jurij: Meniš li, da sem slep? —

Cenka: No, menda nijsem niti jaz!

Jurij: Oh, s taboj človeku nij moči prepirati se!

Cenka: Pustiva to stvar in rajše kaj delajva, nego da čas trativa z nepotrebnim pričkanjem. Pojdi, Jurij, pomagaj mi, da v številki tri preoblečeva postelje.

Jurij (zamišljen): V svojih starih letih se še postavlja na glavo, ej, ej!

Cenka: Boljše, nego da bi padel nanjo. (Otide skozi sredo.)

Jurij (idoč za njo): Človeku je res vse mogoče!

Trinajsti prizor.

Kričaj in Mišjak (prideta z leve).

Kričaj: Kakor sem dejal, veseli me, da ste prišli točno.

Mišjak (zelo boječe): Prosim, gospod voditelj, to je bila meni dolžnost.

Kričaj: Jutri vas hočem takoj upreči ter vam dati dela.

Mišjak: Čim preje tem bolje. Brezposlenosti sem se v zadnjih dneh uže popolnem naveličal.

Kričaj: Ste li v novejšem času imeli mnogo opraviti?

Mišjak: Oj, kar ves sem bil preobložen z raznokacimi nalogi.

Kričaj: Koliko vas je bilo vseh vkupe?

Mišjak: Sedem.

Kričaj: No, in žensk? —

Mišjak: Vi menite —

Kričaj: Koliko žensk ste imeli?

Mišjak (sramežljivo obraz zakrivajoč s klobukom): Razven voditelja, smo bili vsi še ne-
oženjeni.

Kričaj: To me ne briga. Vedel bi rad, koliko žensk je službovalo poleg vas?

Mišjak (začuden): V našem zavodu nobedna.

Kričaj: Ha, ha, ha! Ta je lepa; tem ljudem niti žensk nij treba! No, pri meni je drugače, jaz jih imam devet, vse mlade in krasne, jedna lepša od druge.

Mišjak (zase): Najbrž ima kak détišk zavod.

Kričaj: Ali je vaša dosedanja gospa voditeljica uže šla v pokoj?

Mišjak: Kolikor je meni znano, nij nigdar —

Kričaj: To jaz boljše vem. Svoje dni je ostajala doma jedino tedaj, če je bila kaj bolna. Umela je dobro skakati, to je istina. Ali še skače?

Mišjak (zmoten): Tega vam ne vem povedati.

Kričaj: Tudi je bila nekdanj dobra trobarica.

Mišjak (kakor zgoraj): Nigdar je nijsem čul trobiti.

Kričaj: Sicer sem pak vražje radoveden ter bi se kaj rad sam prepričal o vaših mnogohvaljenih sposobnostih. Dajte, poskusite mi kaj!

Mišjak: Vse svoje stvari imam spravljene doli v kovčegu, sicer bi vam drage volje —

Kričaj: Ej, ne izgovarjajte se. Človek, imej oč toliko spretnosti, kakor vi, lahko tudi brez vsega orodja pokaže, kar zna. Skočite zatorej — prav elegantno in visoko —

Mišjak (čudeč se): Kaj?

Kričaj: Rad bi videl, da bi tu pred manoj poskočili.

Mišjak (zase): Kakor opažam, želi mi izročiti telovadbo. Oj, kaj bode, nje se nijsem nigdar učil! (Glasno.) Oprostite, gospod voditelj, utrudil sem se preveč na potovanji.

Kričaj: Res, kar ne morem umeti, kje dobivate vi tolikšno moč, o katerej govori ves svet. Ako bi po vašej postavi na prvi pogled sodil, bi vsakdo po pravici lahko mislil, da ima pred soboj največjega slabiča. — Koliko na primer vzdvignete z zobmi?

Mišjak (ves osupen): Tega še nikoli prav natančno poskušal nijsem.

Štirinajsti prizor.

Prejšnja. Jurij.

Jurij (prišedši skozi sredo): Še vedno mi ne gre v glavo, da bi bila Cenkina trditev resnična. Oni stari gospod naj bi se umel postavljati na glavo? Če ga človek samo pogleda, bi uže dejal, da kaj tacega storiti ne more. Hočem vendar malo pogledati skozi ključanico, morebiti prav zdaj zopet kaj neverjetnega počenja. (Se približa vratam ter zre skozi ključanico.)

Kričaj (stopi k Jurju ter mu potrka na ramena).

Jurij (se brzo okrene): Kaj ukazujete?

Kričaj: Ali je pri vas običaj, poizvedavati družih ljudi skrivnosti.

Jurij: Oh, veste, tega sicer ne storim nigdar. Toda, tukaj je nekakšen poseben slučaj, posebna izjema.

Kričaj: Kako to?

Jurij (skrivnostno in poluglasno): Gledite, tu notri stanuje star gospod, kateri je bil danes prišel in kateri menda zna na vsekakšne načine prekopicávati se, kakor mi je pravila Cenka. Ta gospod je namreč voditelj družbi umetelnih jahačev ter stoji —

Kričaj (mu prekine besedo): Kaj je?

Jurij: Voditelj družbi umetelnih jahačev ter stoji —

Kričaj (kakor zgoraj): Ali to veš na tanko?

Jurij: I kako bi ne; povedal mi je bil sam.

Kričaj (besen): Tisoč vragov! Ta je lepa. Naposled je bil óni uže prej pri županu, nego li jaz —

Jurij: To mi nij znano!

Kričaj: Tri sto medvedov! Taka neprilika se more pripetiti jedino le meni. — Onemu potepuhu pak hočem vsekako priti do živega!

Mišjak (približujoč se): Gospod voditelj, čemu se toliko vznemirjate? —

Kričaj (teško skrivajoč svojo srd): Ej, nij nič, nij nič. (Zase.) Temu pač ne smem ničesar ovaditi, sicer mi ga moj tekmeč izpred nosa prevzame. (Glasno Juriju.) Hej, fante, prinesi mi steklenico sóda-vode. Moram si razdražene živce nekoliko umiriti, sicer bi se lahko primerila kakšna nesreča.

Jurij (zase): Kaj pa je zdaj zopet temu? Sam večni Bog vedi!

Kričaj (besen): Sóde mi prinesi!

Jurij: Takoj! (Otide skozi srednja vrata.)

Mišjak: Izvolite mi vendar povedati —

Kričaj (posiljeno miren): Časih mi kri udarja v glavo. (Záse.) Ta néma vedeti ničesar, kajti morebiti bi se potem utegnil premisliti ter bi mi ušel naravnost v nasprotnikov tabor. (Otide.)

Mišjak (sam): Oj, kaj še vse bode iz tega! Ako izvé, da ne umejem telovaditi, imel bodem z njim velike sitnosti, kajti vse kaže, da mu je telovada zeló važen predmet. (Otide za Kričajem.)

Petnajsti prizor.

Leskovec in Debeljak (prideta z desne).

Leskovec: Še o nečem vas bodem vprašal, dragi moj! Kateri način se vam zdi najprimernejši, da se otroci naučé prvih elementov.

Debeljak: Z dečki, kateri meni pridejo v pest, se navadno ne šalim mnogo. Najprej jim iztegnem roki in nogi —

Leskovec (osupnen): Roki in nogi jim iztezavate! Ljuba Ernestina, kaj se tebi zdi — a takó, moje hčerke nij tukaj.

Debeljak: In potem jim izvijam vse ude.

Leskovec: Izvijate ude — dovolite, vaša metoda se mi dozdeva vendar nekoliko predrzna.

Debeljak: Ravno narobe, mene so tako izučili. Ali vas nijso?

Leskovec (si obriše čelo): Bog varuj! Na meni nij nigdo izvijal nobednega uda, odkar sem živ!

Šestnajsti prizor.

Prejšnja. Jurij (vstopi skozi srednja vrata, nesóč steklenico sode. Izprva hoče iti na levo, a premisli se ter boječe koracá proti Leskovcu).

Leskovec: Ali česa želite, dragi moj?

Jurij (cbotavljajoč se): Rad bi vas nečesa prosil, gospod voditelj.

Leskovec: Govorite!

Jurij: Bojim se, da mi naposled ne zamerite.

Leskovec: Kar se tega tiče, nij se vam prav nič bati!

Jurij: Gledite, gospod voditelj, Cenka mi je bila uže o tem pravila, in jaz še nijsem doslé nigdar videl na svoje oči, zatorej bi vas prosil —

Leskovec: No, kaj?

Jurij: Da bi tako dobri bili —

Leskovec: Dalje, dalje!

Jurij: In — in da bi se postavili na glavo!

Leskovec (strmeč): Kaj?

Jurij: Oj, prosim, ker dobro vem, da vam je to lahko storiti, — prosim!

Leskovec (bojazljivo): Temu človeku se meša!

Jurij: Le ne delajte se, kakor bi ne znali tega!

Leskovec (umeknivši se nazaj): Bežite mi takoj izpred očí!

Jurij (odhajajoč): Umeteljniki so v istini zeló svojeglavi ljudje! (Otide na levo.)

Sedemnajsti prizor.

Leskovec in Debeljak; malo pozneje Kričaj.

Leskovec: Ta dečko je menda zblaznel. Kaj tacega še nigdar nihče nij zahteval od mene.

Debeljak (séde): Zakaj mu neki niste hoteli ustreči? Jaz sam bi bil o tej priliki lahko občudoval vašo spretnost.

Leskovec: Kaj, tudi vi? Misli si, Ernestina, dete moje — a, tako moje hčerke nij tu!

Kričaj (zeló vzburjen pride od leve, nesóč v roki steklenico sode): Kje je tisti gospodič, kateri si upa poštenim ljudem kratiti težavni zaslužek?

Leskovec: Vi iščete —

Kričaj: Vas iščem, gospodine, ravno vas!

Leskovec: In kaj mi bodete povedali?

Kričaj: O, kar nič se mi ne hlinite. Nij se vam treba niti izgovarjati, kajti poznam vas predobro!

Leskovec: Za Boga — jaz ne umejem —

Kričaj: Vaše šušmarstvo se vam ne bode posrečilo; takoj zdaj pojdem k županu; videli bomo vendar, kdo izmej naju je močnejši in vplivnejši.

Leskovec: Ali, prosim vas, razjasnite mi —

Kričaj: Povedalo se mi je na tanko, kam ste namenjeni — vi mi zatorej ne morete utajiti. Toda, bodite uverjeni, ljudje vas bodo sramotili.

Leskovec: Uže se mi pričinja vrteti po glavi.

Kričaj: Kaj ne, vi se me bojite? Oj, prišlo bode še vse drugače! Jaz vas bodem uničil, popolnem uničil!

Leskovec: Gospod, vi se motite.

Kričaj: Motim, motim, o tem nij govora, da bi se motil. Sreča, da sem vas zasačil še o pravem času ter vam bodem zató lahko porezal peruti.

Leskovec: Dovolite, da izpregovorim samó nekoliko besedij.

Kričaj: Ne trudite se, meni je znano vse. Vi ste me prehiteli, vi hočete to mesto oskubsti sè svojo ničvredno glumsko družbo.

Leskovec (jecljajoč): Bog pomagaj! — Glumsko družbo!

Kričaj: Menda vsaj ne bodete trdili, da niste voditelj družbi umetelnih jahačev, vi —

Leskovec (ves zbezan): Jaz? — Oj, sveta nebesa!

Kričaj: Tudi jaz sem tisto, kar vi, toda slavnejši sem od vas. Mene pozna vsa Evropa,

od Belega morja do Gibraltarskega preliva me vsi narodje časté, kajti mojej družbi nij jednake na vsem širocem svetu! V primeri z manoj niste vi nič, vi bore mojster-skaza!

Leskovec: Kar temà se mi uže dela pred očmi!

Debeljak (Leskovcu): Ali, dragi voditelj, jaz ne umejem, čemu vam treba tajiti? S tem gospodom si bodele menda vendar upali tekmovali? (Kričaju, pokazujoč na Leskovca.) Res, gospod, ta častitljivi stari mož je voditelj družbi umetelnih jahačev!

Leskovec (omahne in pade na stol): Tudi ta še! Oj, vi duhovi nebeski, pomagajte mi!

Kričaj: Ali zdaj vidite, da sem vas spoznal?

Osemnajsti prizor.

Prejšnji. Mišjak (z leve), Ernestina (z desne). Jurij in Cenka (ob jednem skozi sredo).

Kričaj (nadaljujoč): Uničil vas bodem do cela, dà, niti jedne suknje mi ne unesete preko meje! Moja družba in vaša, ha, ha, ha, to je razloček, kakor noč in dan! — Evo vam (pokazujoč Mišjaka), to je moj najnovejši ud, kateri se mi je pridružil danes. To vam je pravi pravcati umetelnik,

prvi telovadec na svetu — nikjer na vsej zemlji ga nij človeka, da bi bil jačji od njega! (Potisne Mišjaka bolj spredaj.)

Debeljak (naprej planivši, motri Mišjaka): To revše naj bi imelo kaj moči? — Kako si drznete takšno laž trositi mej ljudmi. Kaj bode to sirótišče tukaj? Jaz pač slujem po vsej Evropi, ter me povsodi po pravici nazivajo prvim telovadcem vsega sveta. Zaradi moje izredne telesne moči pak so me razni narodje uže krstili z imeni znanih, odličnih korenjakov, na primer Atlanta, Herkula, ter družih. Tudi v Slovencih se me je uže sploh prijel takšen časten priimek in me slavno občinstvo rado naziva Štempíharja mlajšega.

Kričaj (Mišjaku): Kaj tacega vam sme reči? — Hajd, na noge! Takoj pokažite svoj slavljeni visoki skòk!

Mišjak (trepetajoč): Oprostite, gospod voditelj —

Kričaj: Takoj, pravim, pokažite óni izvrstni skok, sicer izgubite službo —

Mišjak (stopivši nazaj): Dovolite —

Debeljak: Ta šalobarda nema nikacega poguma! (Ponosno Leskovcu.) Gospod voditelj, midva bodeva zmagala!

Kričaj (tira Mišjaka naprej): Gospod, ali me res hočete pogubiti? —

Mišjak (vijoč se): Zahtevajte od mene, kar koli vam drago, samo ne pričakujte, da bi pomožni učitelj v nevarnost stavljaj svoje življenje ter poskušal tisti vratolomni skok, katerega se nigdar učil nij.

Kričaj: Pomožni učitelj ste vi?

Mišjak: Da, da!

Kričaj: Gospod, kakšna je vendar bila to pomota! —

Mišjak: Oprostite, niste li vi gospod šolski voditelj Leskovec?

Leskovec: (še ves utrujen): Res, tako je! Je li Ernestina, dete moje, da sem jaz šolski voditelj?

Ernestina: I se ve da, oče!

Debeljak: Kaj čujem? Vi zatorej niste gospod Kričaj, voditelj družbi umetelnih jahačev?

Kričaj: To sem jaz.

Debeljak (Kričaju): Po tem takem sem jaz vaš —

Mišjak (Leskovcu): In jaz sem vaš —

Kričaj: Naju pomočnika sta ravno narobe izvolila si svojih bodočih voditeljev. (Juriju.) Ta dečák je te zmešnjave najbolj kriv! Kakó mi je neki mogel reči, da je moj sosed na ónej strani voditelj družbi umetelnih jahačev in zatorej moj tovariš —

Jurij: Res, toda Cenka —

Cenka: Prismoda, jaz sem mislila tega gospoda (pokaže Kričaja).

Leskovec: Bogu bodi zahvaljeno, da se je ta zamotana stvar naposled vendar še toliko srečno okončala!

Kričaj (prijateljski prime Leskovca za roko): Nič nij hudega; jaz vam odpuščam vse od srca.

Debeljak (takisto Mišjaku): Tudi jaz vam odpuščam.

Jurij (takisto Cenki): In jaz tebi odpuščam.

Leskovec: Stvar je zatorej pri kraji, ter nema več nobednega pomena.

Kričaj (vzame iz žepa velik list papirja in raztegnivši ga jame čitati): Popolnem vse v redu. Zatorej mi dovolite (glasno oklicujoč), da vas vse uljudno povabljam na jutršnjo igro, kjer bode imeli priliko čuditi se vrlni izvrstnih mojih umetelnih jahačev ter najspretnjših telovadcev. Zanimale vas bodo gotovo vse produkcije, na primer dresura kónj, akrobatika, gimnastika, atletika, komika, plastika, koreografika, pirotehnika, aëronavtika, pantomimika itd. Kar se bode tukaj videlo, je vse novina, ter še nij kazal v tem mestu nigdo nič jednacega. Poleg vsega bode imel čast prvič tukaj nastopiti novi umetelnik moje družbe (po pomoti prime Mišjaka, kateri mu je stal ob

levici, in ga za roko vêde naprej. Mišjak se obo-
 tavlja. Kričaj brzo in brez prestanka nadaljuje :) Oprostite — novi naš umetelnik — (takisto se
 zgodi z Leskovcem, stoječim poleg Kričaja na de-
 snej, kateri se tudi bojzljivo umakne). A, takó,
 oprostite — (kažoč na Debeljaka), novi umetelnik,
 nad katerega izredno telesno močjó je uže strmel
 vesvoljni svet, in kateremu so gospôda Slovenci
 po vseh krajih, kjer se je v javnosti pokazoval,
 v dostojno priznanje in pohvalo dajali priimek
 svojega mnogoslavljenege národnega junaka Š t e m-
 p í h a r j a. — Živel zatorej vrli naš Š t e m p í h a r
 m l a j š i !

(Debeljak je tačas razvezal svoj robec ter vzel
 iz njega dve veliki uteži, kateri ste narejeni od lepenke,
 a počrnjeni ter podobni železnima. Drži ju z raztegne-
 nima rokama, navidezno zeló teško, k višku in potem ju
 baš tako s prividnim naporom vihti po zraku; v tem
 pade zastor.)

Konec.